

Děda byl vážně řízek

Od narození významného spisovatele a překladatele Zdeňka Urbánka by 12. října uplynulo sto let. Jeho vnuk **David Dušek** se již několik let probírá dědečkovou pozůstalostí a ta mu už zjevila různé poklady, jako třeba nedávno vydané Havlovy zápisky z vězení. Nyní se rozhodl uspořádat ze sbírky Zdeňka Urbánka výstavu a také knihu.

JANA MACHALICKÁ

LN Vašemu dědovi by bylo 12. října sto let. Řekl jste, že chcete jeho výročí oslavit trochu jinak. Co jste nakonec vymyslel?

Mě vzpomínkové večery úplně neberou, bývá to trochu mrtvé, akademické. Chtěl jsem ukázat dědu z jiného úhlu pohledu, takového, který by mohl lidi zajímat. Jako intelektuála, který se přirozeně a rád obklopoval hezkými věcmi a zejména výtvarným uměním. A rozhodl jsem se, že udělám výstavu jeho sbírky. Věcí, mezi kterými jsem vyrůstal. Jde hlavně o obrazy Kamila Lhotáka, Jiřího Koláře, Libora Fáry, ale třeba také Václava Hejny, člena skupiny Sedm v říjnu, který dědu v roce 1938 portrétoval. Od Fáry tam jsou malby, koláže i kostýmní návrhy. Desítky neznámých kreseb pocházejí od Vladimíra Fuky, a když jsme je poskládali k sobě, musím říct, že jsou úžasné. Budou zarámované po vícero kusech a bude to vypadat skvěle. Výstava se otevře v galerii Smetana Q na Smetanově nábřeží den po dědečkových narozeninách, 13. října.

LN Říkal jste, že dědeček se také věnoval výtvarnému umění. Co jste od něj našel?

Mám třeba soubor fotografií, které dělal společně s Vladimírem a Evou Fukovými. Děda se zabýval i kolážemi, a já si dokonce myslím, že dřív než Jiří Kolář, a o to se stále přeme s kurátorem připravované výstavy Adamem Hnojilem.

LN Jak se tolik věcí od Vladimíra Fuky dostalo k vašemu dědečkovi?

Podle mě, když odcházel do emigrace, všechno mu dal. Fuka byl fantastický kreslíř, jsou to nádherné kresby. Mám tam skicáře, ale také uzavřené celky. Byl hodně ovlivněn Lhotákem, ale ten měl trochu jinou techniku a některé věci nedotahoval, Fuka má kresbu mnohem preciznější. Třeba série kreseb s názvem Atomový výbuch na jaderné stělnici v Nevadě z roku 1951 je toho nádherným příkladem. Pak jsou tam krásné kvaše na papíře z poloviny 50. let. A kresby k Flaubertovým *Cestovním deníkům aneb Cestě v kruhu rodinném Orient–Karthago*, to je celá maketa knihy, která se připravovala na přelomu 50. a 60. let, a nikdy nevyšla.

LN Víte proč?

To nikdo netuší. Řekl bych, že deník je i z dnešního pohledu mírně politicky nekorektní. Ale domnívám se, že kniha nevyšla hlavně kvůli Fukovi. On byl pevný ve svých postojích. Fuka nechtěl spolupracovat ani s Národní galerií a svá díla, dle dědečkových informací, neprodal a nákupci galerie víceméně vyhodil. Výsledkem je, že není katalogizovaný v archívech NG, to jej může z pohledu expertů poškozovat.

LN Nakonec nebude jen výstava, ale také kniha. Jak se to přihodilo?

Když jsem poskládal dohromady dědečkovu sbírku, nebo spíš

Kabinet intelektuála. Vlevo Zdeněk Urbánek na fotografii, která tvoří vizuál připravované výstavy v pražské Galerii SmetanaQ. Kresby vpravo jsou ze skicáře Vladimíra Fuky ze začátku 50. let, nalezeného v Urbánkově pozůstalosti.

její větší část, a bavit jsem se o všem s Adamem Hnojilem, on dostal nápad, že bychom k tomu měli udělat katalog. Dali jsme to dohromady, ale pak jsme si řekli, že by k tomu mělo být i pár textů. Oslovili jsme Vladimíra Karfíka, který napsal o dědovi krásnou literárněhistorickou studii, potom Adam zase sepsal studii o té sbírce a Daniel Res, editor celé knihy, je také autorem životopisné studie.

Res je student historie na filozofické fakultě a napsal to krásně, je to jeho pohled, svěží, jiný a mně se líbí. A jsou tam i fakta z dědova života, která o něm každý neví, třeba že hrál v hokeji v útoku s Jaroslavem Drobným za LTC Praha. I mně ten životopis přinesl mnoho nového a dědu vidím také jinak a musím říct, že to byl lidově řečeno řízek. A kolem něj byli vždycky krásní lidé.

LN Bude v knize hodně dobových fotografií?

Bude. A nejen v knize. I na výstavě jim bude věnována celá jedna místnost, v té druhé se vystaví díla. Bude tam třeba známá fotka s Pavlem Tigridem a Jiřím Ortenem na Míšečkách koncem třicátých let. Děda vypadal na lyžích dobře. Já jsem myslel, že byl takový kavárnský pecivál, ale on hrál tenis, lyžoval, hrál hokej, fotbal. Postupně to opustil, když už byl mým dědou, nedělal vůbec nic, ale aspoň jezdil za Václavem Havlem a chodil po horách.

S Tigridem a Ortenem se seznámil, když měli divadelní kroužek, Orten pro něj psal, Tigrid tam snad režíroval a děda tam začal chodit za holkama, protože tam byly hezké. A jeho budoucí manželka Věra byla tehdy zasnoubená s Tigridem. A potom udělali obrat s Fukovými, děda žil s Evou a Vladimír s Věrou a pak

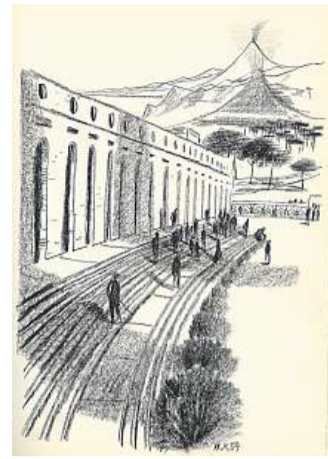
se to otočilo. Eva všechny přežila, ta zemřela v roce 2015.

LN Kdo a jak v knize třeba vzpomíná?

Někteří napsali texty, jako Ivan M. Havel, Milan Uhde, Martin Palouš, a někteří jen kratší vzkazy, třeba Honza Tríska, protože ten mi popisoval fotografie. Pak je tam vzpomínka amerického muzikanta s tchajvanskými kořeny Yo-Yo Maa, nejlepšího violoncellisty na světě.

LN Jak se k dědečkovi dostal?

To jeden z nejhezčích příběhů, které jsem s dědou zažil. To bylo na jaře roku 1989. Když jsem po škole dorazil domů, děda tam míval hosty nebo pracoval a většinou jsme si spolu dali oběd a povíдали jsme si. No a tehdy jsem taky přiběhl domů ze školy, seděl tam jeden Američan – sympaták, krátké vlasy, brýle – a s ním byl

Kresby vpravo jsou ze skicáře Vladimíra Fuky ze začátku 50. let, nalezeného v Urbánkově pozůstalosti.

monic Orchestra.“ A dál to nějak zamluvili. Nakonec je děda oba nasoukal do svého Fiatu 127, na který byl nesmírně pyšný, a odvezl je na metro. Vrátil se, něco pojedl, vzal si noviny a šel do pracovny. Najednou se ozve: „Ježíš, já jsem vůl, bože, to je ostuda.“ V Mladé frontě, na titulní stránce stálo: Yo-Yo Ma, hlavní hvězda Pražského jara, dorazil.

LN Co se dělo dál?

Nastal totální chaos, pak děda zjistil, kde Mistr bydlí, a následně vzal kytici a dopis, který odpoledne napsal, a zaslal obojí do hotelu. Během asi dvou tří hodin přijelo festivalové auto a přivezlo nám lístky na večer. Takže jsme šli, dívali se na koncert, už si vůbec nepamatuju, co hráli, ale nádherné bylo to, co následovalo. Požádali nás, abychom šli za Místrem po koncertu k jeho šatně. Yo-Yo Ma držel ten dopis od dědy a plakal. Přišel k dědovi a beze slova ho objal. Děda tam stál s ohromným pugétem, který mu ještě přinesl. Pak jsme šli na večer do Parnasu, samozřejmě jsme na to neměli peníze, takže to pro nás byl docela šok, pár fotek z toho mám. Byl to krásný večer, všichni se tam picli a spřátelili.

LN A to byl začátek jejich přátelství?

Jasně. Yo-Yo Ma jezdil hodně po světě a děda pak po roce 1990 taky a často se vídali. Kdykoliv měl děda šanci jít na jeho koncert, nevynechal. I já ho mnohokrát viděl hrát a bráchovi hrál na svatbě. S dědou vždycky po koncertu šli do hospody a moc si rozuměli. Ale ten večer v Parnasu měl ještě dovětek. Když jsme vlezli do taxíku, Mistr zjistil, že nemá svůj nástroj od Stradivariho, to byl muzejní kousek, který měl díky kontraktu se Sony Music dlouhodobě pronajatý.

LN Jak to dopadlo?

No našel se, byl normálně v Parnasu v šatně, ale on je tím známý, že ho pořád někde zapominá. Tehdy to bylo violoncello bratru za dva miliony dolarů.

LN Už jste celou tu pozůstalost po dědečkovi probral? Nebo ještě něco vytáhnete z klobouku?

Nevím, ale je tam pořád spousta dědových textů, našel jsem například jeho překlad Jesus Christ Superstar, který dělal pro Standu Milotu. Chtěl si to přečíst v češtině, tak mu to děda přeložil.

LN A kolik toho zbývá ještě probrat?

Minimálně deset krabic. Původně jich bylo tak čtyřicet pětáctiřicet. Našel jsem další krásné dopisy od Václava Havla. Oba dva si píšou, jaké mají zdravotní problémy. Děda byl očividně nemocný a Václav se snažil ho potěšit, tak mu psal o svých zdravotních problémech.

LN To máte co dělat až do důchodu, ne?

Kdyby mi to někdo platil, tak jo. Dělal to ve volném čase a baví mě to, i když mám mírnou alergii, takže vždycky kýchám a mám červené oči, ale pořád nacházím neuvěřitelné věci. Zvlášť některé dopisy. Našel jsem vzkaz dědovi z roku 1968, který mu psal Václav Havel. Vyčítal mu, že nepříjde na Silvestra, a u toho je podepsaný Honza Tríska a Olga s Kájou Chadimovou. Honza Tríska mu taky vyčítá, že nepříjde na svatbu, která měla být někdy v prosinci...

Skenuju to a třídím, odděluji věci, které mají význam politický, společenský, od těch, které mají význam hlavně pro mě. Chci všechno protřídít a darovat Památníku národního písemnictví, aby to badatelé měli k dispozici, myslím, že stát má za takové archiváře převzít odpovědnost a instituce jako památník písemnictví je zásadně lépe podporovat.

Divadlo Na zábradlí, 90. léta. Zdeněk Urbánek s Václavem Havlem, Karlou Chadimovou a Janem Třískou. FOTO B. HOLOMIČEK

David Dušek
(* 1969)

Absolvent pražské FAMU, koprodukoval film *Občan Havel*, spolupracuje na projektech podporujících občanskou společnost na Kubě, vede poradenskou společnost D. P. M. Je synem scénografa Jana Duška a Jindřišky Urbánkové, dcery překladatele Zdeňka Urbánka. Ve volnu třídí dědečkův archiv.